

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених
“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 25-26 травня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 1:403:316.6(08)

К 65 Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 25-26 травня 2023 р.) 175 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та лінгводидактики Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку

Збірник матеріалів V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства, аналізують соціокультурні трансформації молодіжного соціуму, показують соціокультурні трансформації освітнього середовища та розкривають проблемні моменти культури бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства, а також розглядають синергетику як самоорганізаційну систему у суспільстві, що трансформується. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ПЛЕНАРНЕ

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ: АНОМІЧНІ НАСЛІДКИ РОСІЙСЬКОГО ШИЗОФАШИЗМУ

Актуалізація питання соціокультурної трансформації правової культури особистості зумовлена історичними передумовами, взаємовпливом культур, акультуризацією та правовою імплементацією, правосвідомістю соціуму, докорінними змінами в умовах єдиного культурно-правового простору.

Взагалі під **правовою культурою** ми розуміємо якість правового буття суспільства, яка виражається в дотриманні громадянами правових норм держави, повазі особистістю, соціумом, суспільством правового законодавства, ступнем гарантованості державою прав і свобод людини, розумінням системи прав, свобод, обов'язків кожним громадянином.

Трансформація правової культури пов'язана з історико-цивілізаційними передумовами, а саме: цивілізаційним світоглядом, еволюцією культурно-історичних умов, релігійними традиціями суспільства, переважанням позитивістських концепцій правосвідомості.

Вчені виділяють різноманітні основні критерії класифікації правових культур. Нашу увагу привернуто до точки зору Рене Давиду, який пропонує філософську ідеологію світоглядних основ як фундаментальний критерій. Девід Кларк, Джон Генрі Мерріман вказують на правові традиції, засновані на філософсько-світоглядних, релігійних і національних категоріях, чия думка корелює з позицією Р. Давида [1, с. 45].

Цікавою є думка вчених Конрада Цвайгерта і Хайна Кетца, котрі відзначають історичні передумови, що розкривають ознаки і властивості правових систем [2, с. 34-35] як об'єктивні критерії трансформації правової культури.

Очевидно, що концепція формування правової культури суспільства обумовлена константами цивілізаційного (соціокультурного підходу, якій акцентується, у тому числі, в працях українських вчених (І.О. Панасюка, Н.П. Шаповалової та інших) [див. 3].

У свою чергу, філософська ідеологія, традиції корелюють з єством прав людини, де позитивізм служить інструментом визнання природного права. Однак правознавці часто-густо відзначають протилежну тенденцію «правового нігілізму» [4], де позитивізм у кодифікації норм може виступати метою формування правової культури, руйнуючи сутність правосвідомості.

Відзначимо властивості позитивного підходу, який ми зазначаємо в урахуванні особливостей соціокультурної трансформації правової культури. На нашу думку, усьогоденні має місце правова акультурація з властивістю визнання інститутів демократії, свободи, прав та інтересів людини, громадян, тим самим юридично закріплюючи норми громадянського суспільства як основоположні правову культуру. Інструментом правової акультурації служать позитивне право та його соціокультурний ефект. При цьому, для українського суспільства, правовою формою в процесі соціокультурної трансформації служить морально-етичне входження в світовий правовий простір та інкорпорація правових норм ЄС в українське суспільство. В цілому, інкорпорація норм в ЄС служить історичною формою прояву позитивізму як інструменту трансформації правової культури.

Виділимо культурно-історичні передумови інкорпорації, а саме:

- правове усвідомлення історичних змін та необхідність модифікувати системи правової культури;
- історичні стадії (потреби, адаптація, засвоєння, результат);
- культурно-правову спадкоємність як один основних ознак вдосконалення правової культури суспільства;
- механізм взаємовпливу, еволюції, гармонізації норм правової культури.

Щодо світових правових норм та взаємодії їх з українськими, то нам здається оптимальним такий механізм як імплементація. Саме результатом імплементації норм правової культури є прийняття Загальної декларації ЮНЕСКО про культурне розмаїття міжкультурного діалогу в якості найкращої гарантії миру. У декларації говориться, що «захист культурного розмаїття є етичним імперативом, невіддільним від поваги гідності людської особистості» [5].

Таким чином, на основі вищевикладеного уточнимо, що **соціокультурна трансформація правової культури** є динамічним явищем формування правосвідомості соціуму за допомогою закріплення норм правової системи в результаті реакції на зміну історичних, соціоекономічних, соціопсихологічних, соціобіологічних умов у формуванні єдиного культурного простору.

Властивим принципом імплементації служить усвідомлено-добровільне запозичення, проникнення, доповнення і зміна окремих основ правової культури, що обумовлює діалог і вдосконалення правових культур.

Взаємозв'язок таких критеріїв правової культури, як рівень якості культури і світогляду соціуму, усвідомлено-добровільна громадянська позиція, ціннісні основи і культурні традиції, – забезпечує соціокультурну самоідентифікацію в умовах єдиного культурного правового простору. Соціокультурна трансформація правової культури в забезпеченні соціокультурної самоідентифікації соціуму полягає у взаємозв'язку правової культури та історико-цивілізаційних передумов, тим самим переосмислюючи соціальну значимість правової акультуризації в умовах дуалізму природного права і позитивізму.

Очевидно, що основними ознаками соціокультурних трансформацій правової культури виступають імперативи соціокультурної картини світу, соціокультурного світогляду, морально-етичних норм, виражені ціннісними орієнтаціями, менталітетом, розумінням та сприянням традицій і культур. По суті, результатом історичної форми імплементації виступає історична самоідентифікація у вдосконаленні правової культури.

Саме російська агресія, російський шизофашизм довели, що інкорпорація та імплементація європейських та світових правових норм в українське суспільство, є однією з найважливіших умов не тільки благополуччя, але й прийняття вірних рішень, створення якісної морально-етичної держави.

Російський шизофашизм, під яким ми розуміємо соціокультурну флуктуаційно-аномічну ідеологему, що характеризується непрогнозованими вбивствами, масовими знущаннями, розколенням світоглядом та аморальними злочинами, довів важливість дотримання правової культури у цивілізованому суспільстві.

Список використаних джерел

1. David René Camille Jauffret-Spinosi. Les grands systèmes de droit contemporains. Paris: Dalloz, 2002. 553 p.
2. Konrad Zweigert, Hein Kötz. Einführung in die Rechtsvergleichung auf dem Gebiete des Privatrechts. Vol.1. Mohr, 1984. 442 p.
3. Панасюк І.О., Шаповалова Н.П. Право як соціокультурний феномен. *Вісник студентського наукового співтовариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Вип. 10. Т.2. Вінниця, 2018. С. 79-82.
4. Дручек О.В. Детермінанти правового нігілізму: загальна характеристика. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2009. № 3. С. 16–27.
5. Загальна декларація ЮНЕСКО про культурне різноманіття [Електронний ресурс]: за даними документів ЮНЕСКО. URL: <http://www.unesco.org/culture> (дата звернення: 13.05.2023).